

KROP I DAGTILBUD

Af journalist Hanne Durus, hd@via.dk

Idrætten går hånd i hånd med **pædagogikken**

I Danmark har VIA og Danmarks Idrætsforbund (DIF) certificeret mere end 150 idrætsinstitutioner. Det betyder, at alle arbejder målrettet med at bruge pædagogisk idræt i det daglige arbejde. Pædagogikken har første prioritet, og der er altid et pædagogisk mål med fangelegen og morgengymnastikken.

Man kan ikke se det udefra. Men når man kommer indenfor kan man mærke det. Over det hele. For i en idrætsinstitution er rummene indrettet, så der er tænkt bevægelse og aktiviteter ind overalt.

"Her er et særligt fokus på krop og bevægelse i alt, hvad børn og pædagoger foretager sig. Pædagogerne har hele tiden et pædagogisk-idrætsfagligt blik på aktiviteter, bevægelser og børnenes udvikling," siger Grethe Sandholm, lektor på VIA Pædagoguddannelsen i

Aarhus og medstifter af certificerede idrætsinstitutioner. Hun understreger, at det er vigtigt at bevare bevægelsesglæden, for det handler ikke om at skabe små motionister. Det handler om pædagogik og bevægelsesglæde.

Morgensjov – for sjov og alvor

I en idrætsinstitution er pædagogisk idræt metoden til at opfylde de pædagogiske mål. "Der kan fx være morgengymnastik på programmet. Men det hedder morgensjov. Det handler

ikke kun om, hvad børnene kan, men også om hvad de kan blive gode til. Der er en nuanceforskel. Og det handler om den pædagogiske tilrettelæggelse af forløbet," siger Grethe Sandholm.

Pædagogikken har førsteprioritet

"For pædagogikken kommer altid i første række". Det siger hun igen og igen. Det er et nøglebegreb.

"Det vil sige, at pædagogen altid overvejer, hvad målet er med en bevægelse og hvordan bevægelse-

sesaktiviteten bedst opfylder barnets behov for udvikling. Og hvis de pædagogiske mål er velovervejede; ja så er der ikke noget, der er forkert. Det eneste, der er forkert, er hvis du ikke tager stilling," siger Grethe Sandholm. For pædagogisk idræt kan bruges som metode til at nå alle de pædagogiske målsætninger. Det kan betegnes som en paraply over læreplanstemaerne, hvor børn får mulighed for at lære med hele kroppen.

Alle skal kunne deltage

Et andet kernebegreb for pædagoger i en idrætsinstitution er en 'pædagogisk bagdør.' Et pædagogisk blik for, at alle kan være i aktiviteten – med hver deres formåen.

"Det kan fx være i en fangeleg. Her kan den pædagogiske bagdør være, at der aldrig kun er én fanger. For så risikerer man at udstille de børn, der ikke kan løbe så stærkt. Her er det vigtigt, at pædagogen har øje for hele børnegruppen og sikrer, at der er en rolle til alle," siger Grethe Sandholm og understreger, at det ikke må være konkurrencen og idrætten, der styrer legen. Det handler om pædagogisk idræt, om bevægelse.

OM

Grethe Sandholm
gsa@via.dk
Lektor, VIA Pædagoguddannelsen
i Aarhus

KROP I DAGTILBUD

Af journalist Hanne Duus, hd@via.dk

IDRÆT I HANDLING OG HOLDNING

Pædagogisk idræt kan også bruges til at nå pædagogiske målsætninger. Fx sociale mål.

Certificerede idrætsinstitutioner

VIA University College og Danmarks Idrætsforbund (DIF) har over de sidste 20 år certificeret mere end 150 børnehaver, dagplejer, vuggestuer og SFO'er til idrætsinstitutioner. Og der er flere på vej. Certificeringen kræver, at de fysiske rammer skaber mulighed for bevægelse både indendøre og udendøre.

En certificeret idrætsinstitution anvender pædagogisk idræt både i handling og holdning. De pædagogiske målsætninger for barnets udvikling og læring er i fokus, og idræt, leg og bevægelse bliver rammen omkring udviklings- og læringsperspektiver.

Personale med idrætsfaglig profil

Desuden skal hele personalegruppen gennemgå et kursusforløb udviklet af DIF og VIA. Det betyder, at personale, bestyrelse og forældre

bevidst arbejder med at udvikle institutionen på en måde, så hele personalegruppen får en pædagogisk idrætsprofil og nye kompetencer inden for pædagogisk idræt.

Pædagogisk idræt

En bevidst idrætsfaglig og pædagogisk anvendelse af elementer fra idræt, leg og bevægelse. Institutionen udvikler børnenes kreativitet, handlekompetence, bevægelsesglæde, sprog, sociale kompetencer, etik, moral, m.v. via fokus på den kropslige, kognitive, psykiske og sociale udvikling.

Vil du vide mere?

En idrætsinstitution er certificeret af både VIA University College og Danmarks Idrætsforbund (DIF).

Læs mere om Pædagogisk Idræt [her](#)

Vil I gerne certificeres som pædagogisk idrætsinstitution?

Kontakt

Grethe Sandholm
gsa@via.dk
Tlf. 87 55 34 27

KROP I DAGTILBUD

Af journalist Hanne Durus, hd@via.dk

Det må godt gøre lidt ondt

I idrætsinstitutionen Børnehuset Stjernen er der plads til både at løbe og eksperimentere. Nogen gange slår børnene sig, men det går over. Her er de ikke i tvivl om, at motorik og krop er en god indgangsvinkel til pædagogisk arbejde med børns alsidige udvikling.

En hel række børn står i kø. De snakker og pjatter, men der er styr på geledderne. De skal nemlig have en tatovering. Forrest i køen står en pige. Hun er ved at få tegnet en drage, der spyr ild.

“At stå på række er bestemt også en pædagogisk opgave, hvor krop og bevægelse er aktuelt. De lærer at stå stille, at være opmærksomme på hinanden og at samarbejde. Det nytter jo ikke noget, at alle farer op til tatovøren, for at komme først. For så bliver deres tato-

veringer grimme. Og måske får de slet ingen, så,” siger Patrick Pedersen, pædagog i idrætsinstitutionen Børnehuset Stjernen i Herning.

Eksperimenter er vigtige
Børnehuset Stjernen er en VIA og DIF certificeret idrætsinstitution, der er bygget og indrettet, så de understøtter pædagogikken. Der er flere etager, små og store rum og der er højt til loftet. Møblerne er flytbare, så de kan rykkes rundt efter behov. “Vi er ikke traditionelt stue-

opdelt, men vælger at ændre indretningen efter behov. Så vi kan løbe, hoppe, kravle eller hvad vi nu vil. Inventaret er stole, der kan vippe, store puder man kan smide sig i og kasser, der kan stå på højkant eller som man kan stå eller kravle på,” siger Morten Meldgaard Madsen, pædagogisk leder af idrætsinstitutionen Stjernen.

Han forklarer, at det er vigtigt, at børnene får lov til at eksperimentere, for så lærer de bedre. “Så slår de sig lidt en gang imellem. Det har børn ret til. Og heldigvis går det over igen. Og så er de den erfaring rigere. Vi er slet ikke i tvivl om, at motorik og krop er en god indgangsvinkel til børns alsidige udvikling,” siger Morten Meldgaard Madsen. Han fortæller, at i forbindelse med certificeringen til en idrætsinstitution, har hele personalet

Vi ændrer indretningen efter behov. Så vi kan **løbe, hoppe, kravle** eller hvad vi nu vil.

KROP I DAGTILBUD

været igennem et kursusforløb med input til at arbejde med fokus på krop og bevægelse.

Pædagogiske overvejelser bag hver aktivitet

Når pædagogerne i en pædagogisk idrætsinstitution planlægger en aktivitet, har de et helt klart skema i baghovedet. Flere års bevidst arbejde med krop og bevægelse i fokus, betyder, at de ikke nødvendigvis sidder med et fysisk skema, hver gang de planlægger en aktivitet. Men bevidstheden er der.

Tankegangen er, at en aktivitet ses i fire forskellige udviklingsperspektiver. Et fysisk, et socialt, et kognitivt og et psykisk perspektiv. Her vurderer de, hvad denne aktivitet særligt bidrage med på de fire planer i forhold til den aktuelle børnegruppe? "Nogen gange leger vi en sko-leg. Alle børnene tager deres sko af og smider dem i én bunke. En enkelt leg og lige til at finde ud af. Har vi fokus på den fysiske udvikling, handler det fx om at få så mange sko ind eller ud af bunken, så hurtigt som muligt. Her er der høj intensitet i aktiviteten," siger Morten Meldgaard Madsen.

Han fortsætter og siger, at var fokus på det sociale eller psykologiske område, ville pædagogerne være opmærksomme på at få sammensat børnene efter forskellige parametre. Hvis nogle børn har det svært sammen, kan det her være et sted, hvor de kan få en god oplevelse med nogen,

VENTEPOSITION

For pædagog Patrick Pedersen er det vigtigt, at børnene lærer at kontrollere kroppen. Det træner de, når de står i kø og venter på selv at få en flot tatovering

de ikke normalt er sammen med. Her lærer de noget om samarbejde og om forskellighed. Hov, ham der var hurtig til at få samlet en masse sko. Så kan det også være, at han er god til noget andet.

Og er fokus på det kognitive område, har pædagogerne også gjort sig tanker.

"Her handler det fx om at lave ekstra regler. Nu kan der måske være to børn inde i bunken og dele sko ud. Eller de skal måske tælle skoene. Med et kognitivt fokus, udfordrer vi børnene til at indtage forskellige roller og lægge strategier for, hvordan en opgave løses bedst muligt. Konkret i denne opgave, men det er jo en måde at lære løsningsstrategier på," siger Morten Meldgaard Madsen. Han pointerer, at han ikke er i tvivl om, at idrætsprofilen har været med til at højne fagligheden i institutionen. Blandt andet fordi alle har et fælles fokus, der styrker deres faglige sparring.

Krop og bevægelse – også når vi læser

I Herning Kommune har de et særligt fokus på dialogisk læsning. Det har de selvfølgelig også i Stjernen. Men det betyder ikke, at fokus fra krop og bevægelse fraviges.

"Det der så er særligt hos os er, at vi tænker krop og bevægelse ind i alle aktiviteter. Også de ikke traditionelle idrætsfaglige. I dialogisk læsning læser vi fx Klodshans. Det kan vi gøre forskelligt, men en måde er at dramatisere fortællingen sammen med børnene. Så de bliver aktive og lærer noget om og af fortællingen igennem kroppen," siger Patrick Pedersen, pædagog i Stjernen.

KROP I DAGTILBUD

Af journalist Hanne Druus, hd@via.dk

Vores mindset er på bevægelse

Idræts- og Naturbørnehaven Olympia er der altid fokus på krop og bevægelse. Både mentalt og i de fysiske omgivelser. Og så er der plads til at slappe af og lade op ind imellem.

RESTITUTION

I drivhuset er der plads og tid til et hvil. Aktive børn har også brug for at lade op.

”Nu skal vi fange alle dem med de blå hatte”. En hob af både børn og voksne drøner af sted. Op og ned ad en hel masse bakker. Det er børn og pædagoger i Idræts- og Naturbørnehaven Olympia i Aalborg. Her er legepladsen skabt, så den er funktionsopdelt med kuperet terræn, løbebane, siddepladser og ladestationer.

”Vi har fokus på krop og bevægelse. Og vi er meget aktive. Kroppen har behov for aktivitet. Men i lige så høj grad også for restitution. Derfor har vi flere ladestationer rundt omkring. Her kan børnene trække sig til tilbage og hvile sig,” siger Torben Maarbjerg Jepsen, leder i Olympia.

Ladestationer til at samle energi

Han fortæller, at ladestationerne både findes udenfor og indenfor. Midt på grunden er et stort drivhus. Her er en masse paller

stabled op som sofa og bord. Og en stor trækasse er fyldt med puder, så den inviterer til at ligge og læse eller bare slappe af. Oppe ved huset er en hygekrog, hvis nogen gerne vil have fred og ro, men stadig gerne vil sidde udenfor. Indenfor er der også indrettet, så børnene kan lades op, når de har behov for det.

”Vi har flere steder, hvor der er bygget en buevæg, der lukker af for resten af rummet. Her kan børnene smide sig på store sækkestole og lukke resten af verden ude ind imellem,” siger Torben. Han forklarer videre, at arkitekturen også er tænkt med fokus på krop og bevægelse. ”Alt er fleksibelt og kan flyttes rundt. Bordene kan hænges op på væggen og garderobeskabene kan rulles væk og ud under et halvtag, så der pludselig er masser af løbe-, hygge- eller mødeplads,” siger Torben.

EKSPERTISE

I Idræts- og Naturbørnehaven Olympia har de udviklet en særlig faglig viden om idræt og bevægelse, som andre institutioner efterspørger.

Postmand Per i mange variationer

Sammen med Tina Krogh Jensen, pædagog i Olympia, forklarer Torben, hvordan hele institutionen lægger op til et særligt fokus på krop og bevægelse. Både i arkitektur, i uderummet og i personalets mentale mindset.

KROP I DAGTILBUD

LADESTATION

Ro og en god bog fylder energi på batterierne.

Tina fortæller om en leg, de kalder Postmand Per, der kan varieres i utallige former. Det handler om at finde forskellige genstande og putte dem i de rigtige postkasser. Det kan leges som stafet, som fangeleg eller som almindeligt løb.

”Det kan være en række forskelligt farvede kort, der skal puttes i postkasser. Så skal de først tage alle de røde kort og lægge et bestemt sted. Så tilbage til basen og så er det alle de blå kort. Og så videre. Fysisk er der fokus på aktiviteten. Og i vores kuperede

TERRÆN

Uderummet er designet til bevægelse.

terræn er der meget bevægelse,” siger Tina. Hun forklarer, hvordan det med et kognitivt fokus handler om at genkende farver og at koble elementer. Psykisk styrker det selvværd og selvtilliden at kunne mestre opgaven. ”Hvis vi fokuserer på det sociale element, kan vi vælge at variere gruppesammenhængen alt efter, hvilke udfordringer, der er i gruppen. Er der nogen,

der vil have godt af at arbejde sammen? Eller er der nogen, der trænger til lidt opbakning? Alt det pakker vi ind i Postmand Per legen. Vi åbner verden for barnet. Der hvor det er lige nu,” siger Tina.

Konkurrence i legen

Hun uddyber og siger, at de også nogle gange vælger at tage et konkurrenceelement ind i legen. ”Det kan være, at bomben springer om 3 minutter. Så skal vi alle sammen skynde os at få pakkerne af sted inden da. Det vigtige her er, at det er alle mod bomben. Så hvis vi ikke når det, er vi fælles om at tabe. Der står ikke bare et barn tilbage. Og når vi det. Ja, så er vi alle vindere,” siger Tina.

Det gør ikke noget at slå sig

I Olympia må man ikke køre med cykelhjelm. Det gør de kun, når de cykler ude i trafikken. Inde i børnehaven er det forbudt. ”Hellere slå sig lidt end at remmen fra en cykelhjelm sidder fast i et træ. Og så er det sundt nok at slå sig lidt en gang i mellem. Mange små skader forhindrer de store skader. I dag pakker vi generelt børn for meget ind,” siger Torben, og slutter af med at fortælle, at Aalborg Kommune benytter sig af den idræts- og naturfaglige ekspertise, der er i Olympia. De bruger pædagogerne som foredrags- og kursusledere for kommunens andre institutioner og for fx dagplejerne i kommunen.

Vi screener den motoriske udvikling

I idræts- og naturbørnehaven Olympia screener de børnenes motorik med faste mellemrum, så de kan støtte dem i deres udvikling.

Tre børn og to pædagoger går sammen og så er der forskellige prøver. Der er en jungleleg, hvor de skal bevæge sig rundt på forskellige forhindringer. Der er baner, de skal klare som forskellige dyr og så skal alle løbe, rulle og klatre. Den ene pædagog leger med og den anden noterer ned.

Bagefter planlægger de så, hvordan de kan støtte det enkelte barn videre i sin motoriske udvikling.